

Van Gevangenis naar Detentiehuis:

Een Nieuwe Kijk op Detentie

EEN TOEKOMSTGERICHTE EN DUURZAME PENITENTIAIRE AANPAK

INHOUDSTAFEL

- (1) DE PROBLEMATIEK VAN HET GEVANGENISWEZEN
- (2) VZW DE HUIZEN
- (3) RESCALED
- (4) ONTWIKKELINGEN
- (5) HUIDIGE HUIZEN

1759

2023

1847

2023

EEN TOEKOMSTGERICHTE EN DUURZAME PENITENTIAIRE AANPAK

HET GEVANGENISWEZEN

EEN TOEKOMSTGERICHTE EN DUURZAME PENITENTIAIRE AANPAK

DE PROBLEMATIEK VAN HET GEVANGENISWEZEN

Structurele problemen

- Overbevolking
- Vele stakingen door het personeel
- Te weinig begeleiding en lange wachtlijsten
- Slechte hygiëne in oude gevangenissen

Gezondheidsproblemen

- Psychische problemen
- Depressie
- Zelfdoding
- Druggebruik

Re-integratie problemen

- Recidive
- Weinig nuttige dagbesteding
- Onvoldoende werkgelegenheid

DE PROBLEMATIEK VAN HET GEVANGENISWEZEN

“Zelfs met twee is het leven in zo'n cel al onmenselijk”, zegt advocaat Lennert Dierickx. © Photo News / (inzet: Joel Hoylaerts / Photo News)

Samenvatting

In dit Vlaanderen Suïcidaal gebroeders dachten en zelfmoord (Universiteit) beha (Universiteit) gevangeni de cel. Eer vastgeleiden 3 tot 8 kee

Aantal gevangenen

Het aantal gevangenen volgens de cijfers momenteel is lager dan midden jaren tachtig.

Gentse gedetineerden mogen hun familie niet meer zien als ze grondslapers in hun cel weigeren: “Het zijn hallucinante taferelen”

De overbevolking in de Gentse gevangenis bereikt stilaan het kookpunt. In de uit haar voegen barstende Nieuwewandeling grijpt de directie nu naar stevige sancties voor de gedetineerden: wie weigert een grondslaper in z'n cel toe te laten, verliest onder meer het recht op familiebezoek. “Een geval van overmacht”, zegt het Gevangeniswezen. “Wie het probleem aankaart, wordt zélf gestraft. Dat is vrij hallucinant”, vindt advocaat Lennert Dierickx, die een gesanctioneerde gevangene bijstaat.

gische inste

n blijft toenemen. n slapen e vloer, 24 meer

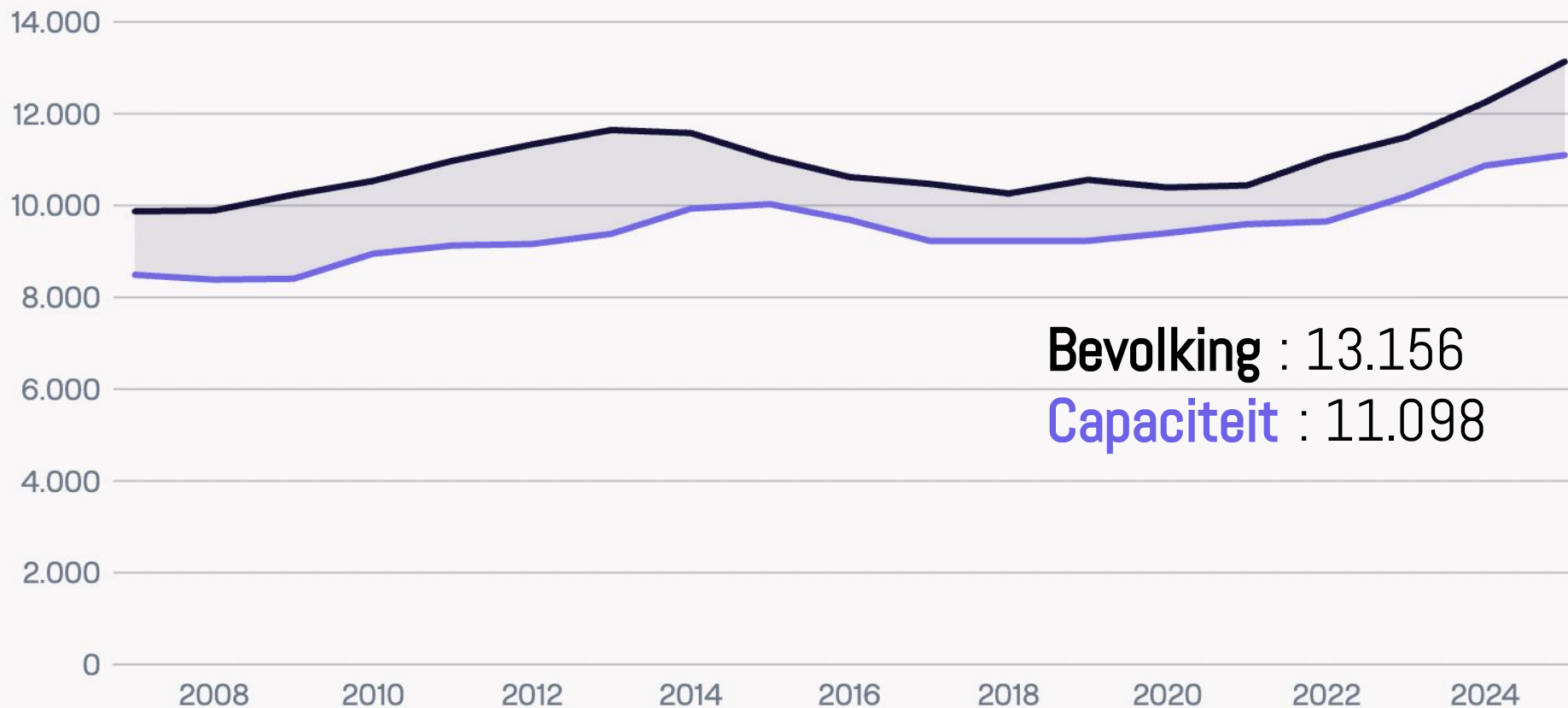
ineerden oit een nder Laenen ie – in vijftien ord plaats in

DE PROBLEMATIEK VAN HET GEVANGENISWEZEN

Gemiddelde bevolking en capaciteit

De cijfers voor 2025 betreffen de dagsituatie op 22 september

— gemiddelde populatie — gemiddelde capaciteit

INHOUDSTAFEL

- (1) DE PROBLEMATIEK VAN HET GEVANGENISWEZEN
- (2) VZW DE HUIZEN**
- (3) RESCALED
- (4) ONTWIKKELINGEN
- (5) HUIDIGE HUIZEN

Nood aan een nieuw detentieconcept

- Bijbouwen moderne gevangenissen door overbevolking
- Hoge graad van recidive
- Moeilijk uit te voeren Basiswet
- Europese veroordelingen voor het schenden van de mensenrechten
- Nieuwe wetenschappelijke inzichten
- Buitenlandse voorbeelden
- ✓ **Nood aan structurele wijzigingen**
- ✓ **Duidelijk een probleem! Oplissing?**

“Hoe moet detentie van de 21ste eeuw eruit zien?”

Kleinschalig

Gedifferentieerd

Gemeenschaps-
gericht

KLEINSCHALIG

- 30-tal gedetineerden per huis
- Persoonlijke aanpak
- Meer verantwoordelijkheid opnemen
- Meer dynamische veiligheid
- Betere communicatie: directe lijn
- Zorg op maat
- Vroegdetectie, preventie
- Individueel planbegeleider doorheen het detentietraject

DIFFERENTIATIE

Huizen kunnen verschillen op vlak van **BEVEILIGING**

- Gesloten, halfopen en open

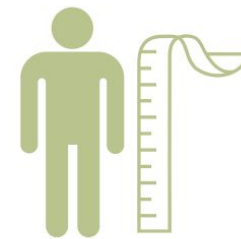

DIFFERENTIATIE

Huizen kunnen verschillen op vlak van **DOELGROEP**

- Kortgestraften, jongvolwassenen, psychisch kwetsbaren, senioren, moeders

DIFFERENTIATIE

Huizen kunnen verschillen op vlak van **BEGELEIDING**

- Verschillende noden gedetineerden
- Verschillende vormen van hulpverlening
- ZORG OP MAAT

DIFFERENTIATIE

Huizen kunnen verschillen op vlak van **DAGINVULLING**

- Opleidingsmogelijkheden
- Werk
- Begeleiding en therapie (bv. drughulpverlening)
- Hulp bij binnenkomen, sociale zekerheid, zoeken van een woonst

IN DE BUURT VERANKERD

NABIJHEID

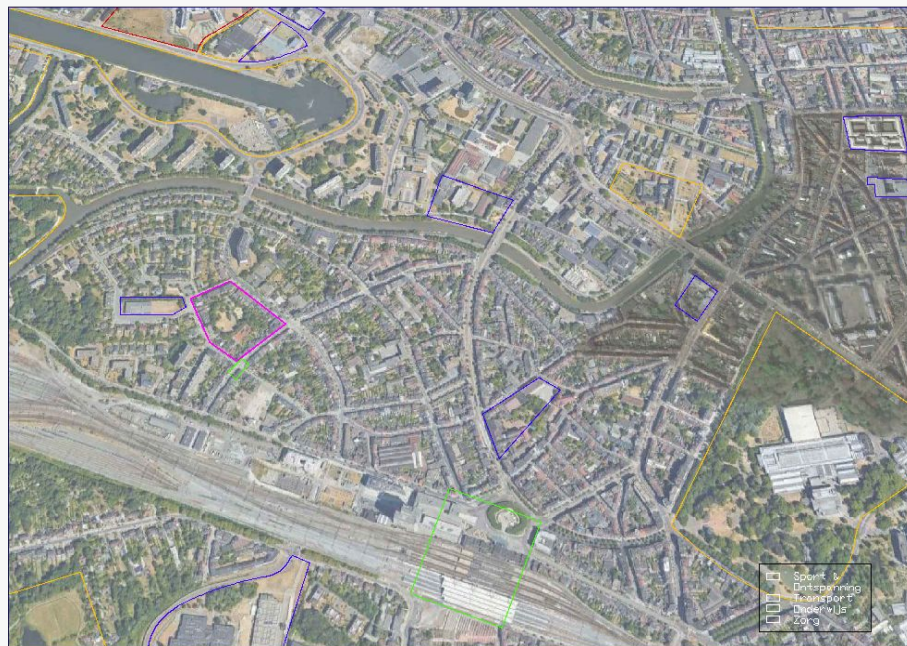
- Wisselwerking buurt en detentiehuis: herstel
- Buurt helpt met re-integratie: werk, huisvesting, opleiding
- Detentiehuis als meerwaarde voor de buurt: fietsenmaker, sociaal restaurant, dierenasiel
- Gedetineerde kan zijn of haar verantwoordelijkheid opnemen

IN DE BUURT VERANKERD

- Dicht bij werk, familie en sociaal netwerk
- Gebruik maken van hulp- en dienstverlening uit de directe omgeving (bv. dokter en verpleging van de buurt)

GEMEENSCHAPSGERICHT

"De mens als sociaal wezen"

- Sociale relaties onderhouden, herstellen en versterken
- Verbinding en betrokkenheid met de doelgroep

Van 39 gevangenissen... Naar honderden detentiehuizen

“Alle gevangenen vervangen door kleinschalige, gedifferentieerde en in de buurt verankerde/ gemeenschapsgerichte detentiehuisen.”

INHOUDSTAFEL

- (1) DE PROBLEMATIEK VAN HET GEVANGENISWEZEN
- (2) VZW DE HUIZEN
- (3) RESCALED**
- (4) ONTWIKKELINGEN
- (5) HUIDIGE HUIZEN

RESCALED

Partnerorganisaties in 20 landen:

- Oostenrijk
- België
- Kroatië
- Tsjechië
- Estland
- Finland
- Frankrijk
- Duitsland
- Italië
- Ierland
- Kosovo
- Malta
- Nederland
- Noorwegen
- Portugal
- Roemenië
- Spanje
- Verenigd Koninkrijk

RESCALED CONCEPT

- RESCALED zet zich niet enkel in voor prison en penal reform.
- Justice reform
= Verder dan de gevangenis zelf, het herontwerpen van het hele rechtssysteem

THERE ARE DIFFERENT TYPES OF REFORM:

PRISON REFORM	PENAL REFORM	JUSTICE REFORM
Prison reform aims to improve prison conditions.	Penal reform focuses on how people are punished.	Justice reform focuses on the ecosystem of justice.

RESCALED CONCEPT

Het ecosysteem

- Detentiehuis wordt gevormd door mensen en hun gemeenschappen
- Relaties en interacties
- Beïnvloedt door:
  - Architectuur
  - Werk- en onderwijskansen
  - Psychosociale ondersteuning
  - Welzijn

INHOUDSTAFEL

- (1) DE PROBLEMATIEK VAN HET GEVANGENISWEZEN
- (2) VZW DE HUIZEN
- (3) RESCALED
- (4) ONTWIKKELINGEN**
- (5) HUIDIGE HUIZEN

DOELGROEP PER DOELGROEP UIT DE GEVANGENIS HALEN

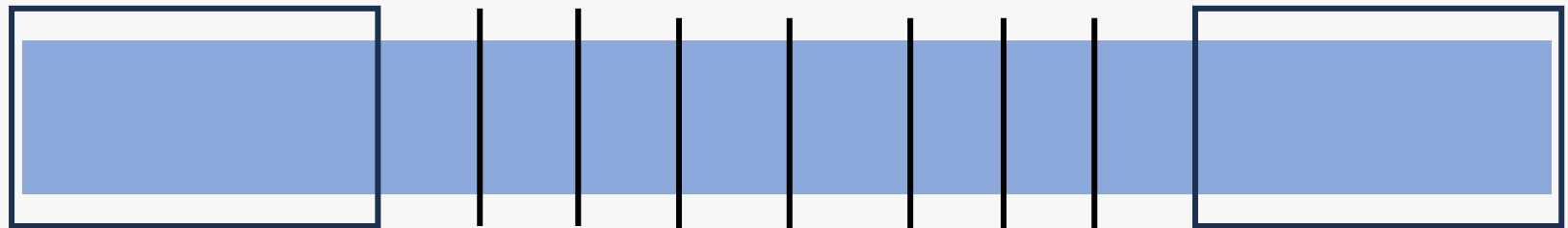
- Gestart met gedetineerden op einde van hun straf (TH)
- Nu kortgestraften (DH)

- Pleiten voor (met aanbevelingnota's)...
  - ✓ Jongvolwassenen in detentie
  - ✓ Moeders in detentie (en breder ouderschap)
  - ✓ Senioren in detentie
  - ✓ Psychisch kwetsbaren
  - ✓ In toekomst ook voor: voorlopige hechtenis, langgestraften, etc.

STAP-PER-STAP STRATEGIE
VZW DE HUIZEN

DOELGROEP PER DOELGROEP

**MvJ Vincent
Van Quickenborne**

MvJ Koen Geens

kortgestraften

**op einde van
de straf**

andere doe groepen

INHOUDSTAFEL

- (1) DE PROBLEMATIEK VAN HET GEVANGENISWEZEN
- (2) VZW DE HUIZEN
- (3) RESCALED
- (4) ONTWIKKELINGEN
- (5) HUIDIGE HUIZEN**

TRANSITIEHUIZEN

- Elk huis heeft een capaciteit van **15 of 16 plaatsen**
- Samen koken, samen leven
- Gemeenschapsgericht regime
- Overgang tussen gevangenis en vrijheid

EEN TOEKOMSTGERICHTE EN DUURZAME PENITENTIAIRE AANPAK

Minister van Justitie Annelies Verlinden (CD&V) wil tegen 2030 2.037 nieuwe plaatsen in de Belgische gevangenissen creëren. Dat meldt de krant Le Soir. Voorlopig is er een budget van 55 miljoen euro uitgetrokken, maar de totale kostprijs wordt geraamd op meer dan 1 miljard euro. "Een ambitieus plan, maar de urgentie is dan ook bijzonder groot", reageert Verlinden in De Ochtend.

Het plan dat de minister van Justitie heeft uitgewerkt, is goedgekeurd op de ministerraad van 18 juli. "We willen oude gevangenissen langer openhouden, nieuwe gevangenissen voorzien en ons ook richten op kleinschalige detentie- en transitiehuizen. Zo kunnen we ook werken aan de re-integratie van gedetineerden."

LOCATIES

2019: Mechelen #15

2019 & 2024: Edingen #15
(gesloten en heropend)

2023: Gentbrugge #16

2024: Leuven #16

2026: Hamme #15

DOELGROEP

Gedetineerden op het einde van hun straf
(18 maanden voor V.I.)

CAPACITEIT

Momenteel 77 plaatsen in vijf transitiehuizen

OPMERKING!

De transitiehuizen vallen onder de **Wet Externe Rechtspositie** van veroordeelden (WERP 2006) wat maakt dat deze privé uitgebaat worden (niet door de overheid)

G4S & Serco (winst) ⇔ Stichting De Kansenfabriek (geen winst)

TRANSITIEHUIS IN MECHELEN

- Sinds september 2019
- Plaats voor #15 personen
- Uitgebaat door G4S

Mechelen krijgt eerste transitiehuis van België: "We bereiden gevangenen voor op leven na de gevangenis"

TRANSITIEHUIS IN GENTBRUGGE

- Sinds oktober 2023
- Plaats voor #16 personen
- Uitgebaat door G4S
- Beheerd door Sterkhuis

Maps

**2e transitiehuis van het land geopend in
Gentbrugge: "Kans op recidive veel kleiner
dan na gevangenis"**

TRANSITIEHUIS IN EDINGEN

- Sinds oktober 2024
- Eerste TH in Wallonië
- Plaats voor #15 personen
- Uitgebaat door SERCO

Transitiehuis Edingen officieel in gebruik genomen

transitie, gebruikname, gedetineerden, re-integratie

EDINGEN Op 01/10/2024 om 23:37

Gepubliceerd door: Persinfo Redactie

Op dinsdag 1 oktober 2024 is in Edingen het vierde transitiehuis van het land officieel in gebruik genomen, in het bijzijn van minister van Justitie Paul Van Tigchelt. Gedetineerden die zich bijna aan het einde van hun straf bevinden, werken er actief en onder intensieve begeleiding aan hun terugkeer naar de samenleving.

TRANSITIEHUIS IN LEUVEN

- Sinds juni 2024
- Plaats voor #16 personen
- Uitgebaat door De Kansenfabriek

 Transitiehuis van Leuven

TRANSITIEHUIS IN HAMME

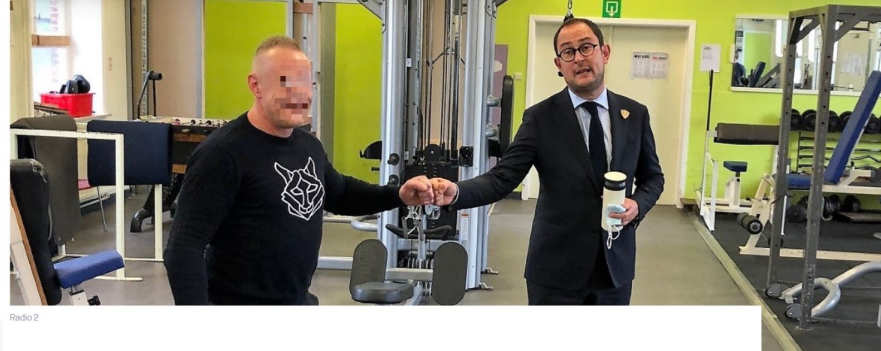

- Sinds april 2026
- Plaats voor #15 personen
- Uitgebaat door De Kansenfabriek

EEN TOEKOMSTGERICHTE EN DUURZAME PENITENTIAIRE AANPAK

DETENTIEHUIZEN

Radio 2

Bas De Wilde
do 16 sep 2021 12:19

**Van Quickenborne wil 15
detentiehuisen openen voor eind van
deze legislatuur**

Binnenkort maakt de federale minister van Justitie

Doorbraak :

- In het regeerakkoord (2020)
“Het verder uitbouwen van kleinschalige detentieprojecten voor bepaalde groepen gedetineerden (vb. ouders met kinderen, gedetineerden kort voor vrijlating, jonge daders, ...)”
- In de beleidsnota van de Minister van Justitie (2020)
- *“De Minister van Justitie zal 15 kleinschalige detentiehuisen openen tegen eind 2024”*

Doelgroep

Kortgestraften (straffen tot 3 jaar)

DETENTIEHUIZEN

Detentiehuisen zijn een waardig alternatief voor de overvolle gevangenissen. // © Wouter Van Vooren
OOST-VLAANDEREN

IN EEN DETENTIEHUIS WERK JE ELKE DAG AAN JE TOEKOMST

We hebben er al veel over kunnen lezen in de media: de gevangenissen zitten overvol. Het wordt onhoudbaar voor de gevangenen én voor de cipers, ook in de gevangenissen van Beveren, Dendermonde, Gent en Oudenaarde. We hebben andere vormen van strafuitvoering nodig, want zo kan het niet verder. Marlies Gailliaert van vzw De Huizen pleit voor het verder uitrollen van kleinschalige detentiehuisen.

26 JUNI 2025

INSCHRIJVEN VOOR NIEUWSBRIEF

LOCATIES

2022: Kortrijk #77

2023: Vorst #57

2025: Olen #58

DOELGROEP

Gedetineerden met een "korte" straf (tot 3 jaar)

CAPACITEIT

Momenteel 192 plekken in 3 detentiehuisen

EERSTE DH IN KORTRIJK

- Sinds 1 september 2022
- Plaats voor #67 en #10 vrouwen

TWEEDE DH IN VORST

- Sinds juli 2023
- Plaats voor #57 personen
- Tot en met september 2022 = vrouwengevangenis Berkendael
- Blijvende aanwezigheid van leeuwenkooi (individuele wandeling)

Reeks detentiehuis Vorst:
[- aflevering 1](#)
[- aflevering 2](#)

DERDE DH IN OLEN

- Sinds september 2025
- Plaats voor #58 personen

VOLGENDE DETENTIEHUIZEN

LOCATIES EN CAPACITEIT

Genk (unit): #40

Antwerpen (unit): #40

Zelzate (hotel): #40

Luik (jeugdherberg): #60

Doornik (gebouw Rijkswacht): #40

Jemeppe-sur-Sambre (unit): #40

KRITISCHE BEDENKINGEN

Missie en visie Vzw De Huizen	Praktijk
Capaciteit van max. 30 ☐ -> kleinschalig	Capaciteit van 60 en soms zelfs meer (DH Kortrijk)
Moet mogelijk zijn voor alle gedetineerde personen ☐ -> door differentiatie in beveiliging en begeleiding	Beperkt tot kortgestraften (behalve voor seksuele delicten en terrorisme + in DH Kortrijk ook geen gebruikers toegelaten) <i>Creaming-off</i>
Mensen in detentie uit gevangenis halen	<i>Netwidening</i>
Differentiatie in doelgroep en begeleiding per huis ☐ -> op basis van individuele noden	Groep van kortgestraften allemaal samen met erg uiteenlopende noden
Huiselijk, gemeenschapsgericht regime ☐ -> Normalisering	Oude gevangenis dat als DH wordt bestempeld (DH Vorst, met leeuwenkooi)
Verankering in de buurt	Vaak verder weg van centrum, prefab containers op parking, ... <i>NIMBY</i>

NIMBY □ WIMBY?

easier for communities to embrace a detention house in their area ?

INITIATIEVEN

Gedetineerden onderhouden tuin vuethuis

De Rode Antraciet voelt zich 🥰 geïnspireerd.

3 september om 13:15 · 🌐

🇳🇱 De voorbije zomer ging een aantal bewoners van Detentiehuis Vorst het kanaal op met één missie: vol enthousiasme visten zij vanuit de kajak zoveel mogelijk niet recycleerbaar afval! ♻️🌿 and door Canal It Up Brussels. Volg zeker ook hun sterk verhaal!

Regio Kortrijk

Profi
die v
van c
van s

#Det

Directrice Colpaert poseert aan de taarttafel met een vrijwilliger en een paar gedetineerden.
Foto: Bas De Wilde

Gedetineerden en buurtbewoners eten samen taart in het detentiehuis in Kortrijk: "Nooit gedacht dat dit mogelijk zou zijn"

Buurtbewoners waren vanmiddag uitgenodigd om aan te schuiven aan de Langste Taarttafel in het detentiehuis in Kortrijk. In het detentiehuis wonen 50 mensen die een korte straf uitzitten. Zij zorgden voor koffie en zelfgebakken taart. Ook de burens brachten dessert mee. De Langste Taarttafel kadert binnen de week van de verbondenheid, een initiatief van het detentiehuis, De Rode Antraciet, CAW Zuid-West-Vlaanderen en Avansa Mid- en Zuidwest.

👍👤 Jij en 41 anderen

2 opmerkingen 1 keer gedeeld

The background is a grayscale architectural rendering of a modern building facade with multiple windows and balconies. A large, bright yellow banner is overlaid across the center of the image, containing the main title and subtitle in white text. At the bottom of the image, there are silhouettes of people engaged in various activities: a person riding a bicycle, an elderly person with a cane, two people talking, and a person walking a dog.

Van Gevangenis naar Detentiehuis:

Een Nieuwe Kijk op Detentie

info@dehuizen.be

www.rescaled.org

www.dehuizen.be